

KRIJESNICI

dramatizacija

Jasna Horvat

Osijek, 2018.

Proslov

Razgovaraju četiri osobe, a njihov razgovor prisluškuje skupina krijesnika.

A: Važno je ustati na vrijeme, umiti se, odjenuti se i na vrijeme poci u školu.

B: Još je važnije ponoviti naučeno, napisati zadaću i riješiti teške zadatke.

C: Važno je vratiti se kući iz škole, uredno odložiti školsku torbu i oprati ruke.

D: Važno je ne pretrčavati cestu, pristojno pozdravljati i biti dobar.

A: Važno je uvijek ono što je teško.

B: Nije to baš tako.

C: Važno je i dobro pamćenje, brzo trčanje i lijepo crtanje.

D: Važno je i dugo i temeljito spavanje.

A: Kako spavanje može biti važno kada spavati svatko umije i stoga nije teško?

B: Od posebne važnosti je lijepo igranje, svakodnevno druženje i iskreno prijateljstvo...

C: Hajdemo se i mi družiti!

D: S kim?

A: Sa Slavenom, Iris, i njihovim krijesnicima - dobrim kućnim duhovima.

B: Kućnim duhovima? Ta oni su nevidljiva bića!

C: Zato je važno znati dobro slušati?

D: Slušati?

A: Da, važno je znati dobro slušati.

D: Tko dobro sluša, može čuti krijesnike, svoje dobre, kućne duhove.

A: A da bismo ih čuli, još je važnije nešto drugo, nešto najvažnije...

SVI: Što je najvažnije?

A: Vjerovati u nemoguće!

B: Oni koji vjeruju u nemoguće, s nama su bili u zaboravljenu svijetu.

C: U svijetu bez televizora, računala i mobitela.

D: U dobu u kojemu se pisalo pismom koje više ne poznajemo.

A: Na prostoru nastanjenom snažnim, hirovitim, tvrdoglavim i razigranim bogovima...

B: ... orlovima, sovama, vilama i čarolijama.

C: I dok budete sudjelovali u našim pustolovinama – ne zaboravite:

SVI: Sve što činite, pratit će i nadzirati živahne oči krijesnika – čuvara našeg kazališta!

1. Sve zbog jedinice iz oprašivanja

Sumrak u Tvrdi.

(Slaven stoji pred vratima glazbene škole nakon završene nastave gitare. Na sebi ima majicu s neboderima New Yorka. Ne želi se vratiti kući zbog jedinice iz oprašivanja. Iz teških misli prenuo ga je neobičan zvuk – nogom je snažno šutnuo oveći kamen koji se raskolio na dvije manje kamenice.)

Slaven: – Ipak ja nisam makar tko!

(Sagiba se motri dvije polovice na koje se raskolila kamenica. Podiže ih s tla, nekoliko puta udara jednom o drugu, i istodobno zamišlja sebe u svijetu bez škole, biologije, zadaće, budilice i obaveza. Nakon posljednjeg udaraca noge mu postaju lagane, nestaju Tvrdja, žamor gradske vreve i obrisi automobila.)

Sova planina.

Slaven se budi i osvještava. Leži usred guste šikare nad koju se nadvija sumrak. Oprezno se pridiže i izviđa iz čučnja.

Slaven: Majko moja, je li i ova strava zbog one glupe jedinice?!

Krijesnik 1: Nije zbog glupe jedinice.

Krijesnik 2: Već zbog tvoje želje za odlaskom na mjesto bez škole.

Krijesnik 3: Što si poželio, to si dobio!

Krijesnik 4: Sada si na Sova planini?

Slaven: Na Sova planini?

Krijesnici: Gdje i danas žive bogovi i junaci!

Slaven: A tko ste vi, kad ste tako pametni?

Krijesnici: Mi smo krijesnici, tvoji dobri kućni duhovi!

Slaven (za sebe): Ili sanjam, ili su se kazne za jedinice opasno pooštrile.

Slaven (trlja oči i pita naglas): Moji, što?

Krijesnici (smiju se): Kucni duhovi... hi-hi-hi...

Slaven (zdvojno): Krasno! Ja sam poludio!

Krijesnik 1: Nisi.

Krijesnik 2: Nisi poludio.

Krijesnik 3: Samo si dovoljno jako zaželio mjesto bez škole, jedinica i učionica.

Slaven: Nećete mi reći kako sam baš to i dobio?!

Krijesnici: Dobio si, dobio!

Krijesnik 4: Mi ti ispunjavamo sve iskrene želje.

Slaven: Ali, gdje ste me to odveli?

Krijesnik 1: Odveli?

Krijesnik 2: Nikamo.

Krijesnik 3: Samo smo te vratili.

Slaven: Vratili? Ali ja ovdje nisam nikada bio!

Krijesnik 4: Naravo...

Krijesnik 1: Vratili smo te petnaestak stoljeća unazad.

Slaven: Unazad? Kako mislite unazad? Ja ne poznajem ovo mjesto...

Krijesnik 2: Nalaziš se nadomak Sova planine, u podnožju utvrde kneginje Sunčanice.

Slaven (pridignut na koljena): Ali... ja vidim samo močvaru, blato, vodeno bilje i trule panjeve.

(Šikara šušti i ispušta zastrašujuće zvukove. Slaven začuje lepet krila, a zatim i tri zloglasna sovuljska huka. Počinje trčati i trči sve dok ne pristigne pod tvrđavske zidove – pred utvrdu kneginje Sunčanice. Ondje se priljubljuje uz kameni zid i prisluškuje).

Mironja (dolazi i prilazi starcu Sedeslavu): Sedeslave, što danas zapisuješ?

Starac Sedeslav (piše za stolom): Zdrav bio, Mironjo. Pišem o vilama suđenicama koje su pohodile Sunčaničina novorođena sina Zorana.

Mironja: Jesu li ga bogato darivale?

Starac Sedeslav: Jesu, nisu škrtarile... Bogato su ga obdarile: prva razumom, druga hrabrošću, a treća brojnim potomstvom koje će nas izbaviti iz ove mračne Sova planine i odvesti u bijelu zemlju gdje ćemo biti sretni i zadovoljni.

Mironja (važno klima glavom): Teško je živjeti u ovoj močvari...

Slaven (kihne): Aaaapćiha....

(Kako je kihnuo, udario je kamene oblutke, do tada čvrsto stisnute u šakama. Svijet se zaljuljao pod njegovim nogama, a zrak se učinio izmiješan s oblacima. Dok je nestajao u bijeloj izmaglici, čula se cika krijesnika i zveket oružja.)

Slavenova dnevna soba.

(Slaven se nalazi u predsoblju. Oprezno proviruje u dnevnu sobu, kamenice sprema u ruksak, promatra mamu kako nervozno šeta ispred televizora i istodobno telefonira na jedan telefon i dva mobitela. Na televizoru prizor rušenja dvaju newyorških nebodera-blizanaca, istih onih čiji su preslikači na Slavenovoj majici.)

Slaven (nakašlje se): Kh-kh-kh...

Mama (poskoči, zabrinuto viče): Dobro, gdje si do sada?!

Slaven (šapće jednom Krijesniku): Kao i uvijek, sve zna.

Krijesnik 1: Ma, ne zna, ne može znati gdje si bio...

Slaven: Netko joj je već dojavio za jedinicu iz oprašivanja, ali i za vas -krijesnike, močvaru, Sedeslava, Sunčanicu i Zorana

Mama: Znaš li ti uopće što se dogodilo?

Slaven: Znam, kako ne bih znao? Dobio sam jedinicu iz oprašivanja.

Krijesnici: Jedinica... hi-hi-hi... Iz oprašivanja.

Slaven (nakašlje se): Ponavljali smo gradivo iz prošlog razreda i ja... nisam znao...

Mama (netremice zuri u ekran): Srušeni su blizanci u New Yorku.

Slaven (rukom dira majicu): Srušeni? Ali, kako?

Mama: Možda smo na pomolu novog rata, a od tebe ni traga ni glasa!

Krijesnici: Hi-hi-hi-mi smo te čuvali...

Mama (zabrinuto): Kako to izgledaš? Izgreban i neuredan! Nije li te slučajno netko napao?

Krijesnici: Napali su nas! Napali su nas!

Slaven (vrti kamenice u rukama): Ne. Zapravo, ja sam malo udarao o kamenice i, znaš...

Mama: Kamenice?

Mama (ugleda kamenice): Zbog tvojih igara pogubit ću i ovaj jedan jedini preostali živac. Hajde večerati i u krpe.

Slaven: Ali, mama...

Mama: I ništa od kompjutera, čitanja ili igranja!

(Sljedeći trenutak kažiprst uspravi prema televizoru i posebnom izdanju vijesti. Slaven guta zobene pahuljice. Nastoji biti što tiši i što neprimjetniji.)

Slaven (krijesnicima): Uvijek nastradam od onoga čega se ne bojiš.

Krijesnici: Od čega si nastradao večeras?

Slaven (pokazuje na tanjur): Od tanjura zobenih pahuljica.

2. Urota bjesova

Ispred Slavenove zgrade.

(Slaven stavlja kamenice u ruksak, zatvara ga i kreće prema školi. Oslonjena na zid zgrade, poluskrivečki promatra ga Iris.)

Slaven (uzdahne, zatvarajući ruksak): Što veće blago, to veći teret...

Slaven (kao za sebe): Ona kao da mene čeka...

Slaven (još jednom pomno promotri Iris): Učinilo mi se. Zašto bi me čekala? Iako sjedi dvije klupe dalje od mene i u istoj glazbenoj školi uči svirati glasovir, nikada

se nismo družili. Hmmm, da, dva puta smo odigrali par kompjutorskih igrica, ali nismo slavili rođendane, nisam joj se upisao u leksikon, nikada joj nisam posudio

bilježnicu iz engleskog koja je obišla sve u razredu... Čak sam i dvoranu napustio za vrijeme njezina posljednjeg koncertiranja. Ne, ona je zacijelo posve slučajno naslonjena na zid moje zgrade.

(Slaven hoda u pravcu škole. Prolazi prvi stambeni blok, okreće se i primjećuje Iris koja ga slijedi).

Iris: Vidjela sam te!

Slaven: Je li? Pa što? Vidio sam i ja tebe. Evo, gledam te i sada.

Iris: Vidjela sam te jučer, u Tvrdi.

Slaven: Ti? Mene? Luda si! Jučer nisam bio u Tvrdi!

Iris: Jesi! Pet minuta prije mene si izišao iz glazbene škole, neko vrijeme si

sjedio uz Spomenik kugi i promatrao onog zlatnog goluba na vrhu spomenika.

Slaven: Zar je sjedenje uz spomenike zabranjeno?

Iris: Nije, ali je zabranjeno ono što se poslije dogodilo.

Slaven: Poslije? Ne znam o čemu govoriš.

Iris: Govorim o onome što si učinio prije negoli se začulo – kraš, tres, bum!”

Slaven: Trabunjaš bez veze.

Iris: Kraš, tres, bum! Jasno sam čula, ali i vidjela.

Slaven: Nisi mogla ništa vidjeti.

Iris: Osim da si se ti pretvorio u ništa!

Slaven: Psssst, što je tebi? Želiš li to možda rastrubiti cijelom svijetu?

Iris: Neću nikome reći ni slova, časna riječ, samo ako me povedeš! Pokaži mi kako nestaješ!

Slaven (odugovlači): Sve što mogu učiniti je pokazati ti kamenice.

Krijesnici: Tajne se ne odaju.

Iris (umiljato se smiješi i trlja ruke): Ništa drugo nisam ni tražila. Rado bih ih pogledala.

Slaven (vadi kamenice iz ruksaka): Oprezno s njima!

Iris (dograbi kamenice, više i lupa objema): Leti, leti ptico mala... fijuuuuuu...

Močvara na Sova planini.

Iris (pridiže se sa zemlje): Čemu nasilje?

(Nesretno pregledava odjeću uprljanu lišćem i blatom. Nastavlja uvrijeđenim tonom.)

Iris: Može te biti stid, neka znaš. Osim toga, reći ću cijelom razredu kako si ti jedna obična škrtica, i lakomac. Misliš da su tvoja dva kamenčića cijela planina, pih... kada bolje razmislim, ne želim ih više nikada vidjeti!”

(Slaven ne odgovara. Pomno promatra okoliš. Pokušavao ga prepoznati i potvrditi da se doista nalazi na Sova planini.)

Slaven (krijesnicima): Jesmo li stigli na isto mjesto?

Krijesnik 1: Bliže smo močvari.

Krijesnik 2: U samom smo njezinu srcu.

Krijesnik 3: Na ovoj strani je zapad.

Krijesnik 4: I utvrda kneginje Sunčanice.

Slaven (za sebe): Tako udaljen, izgleda sićušno i nestvarno - kao zamak izgrađen od lego kocaka.

Iris (veselo pjeva): Tko se boji vuka još, tri za groš, tri za groš, vuka se ne bojim ja, tra-la-la-la-la. Ja sam hrabra, hraaabra, nikog se ne bojim ja, tra-la-la-la-la!"

Slaven (ljutito, ubojita pogleda): Hoćeš li, molim te lijepo, prestati? Moraš li izvijestiti baš sve divlje zvijeri o našem dolasku?

Iris: Ne razumijem te.

Slaven: Drugim riječima, želiš li biti obrok jednoj krvoločnoj zmijurini, ili, možda, sovuljagi?

Iris prestaje pjevati, snuždi se i počinje šmrcati.

Krijesnik 1: Oprez!

Krijesnik 2: Banuli smo na skup mračnih sila.

Iris (ukočeno): Tko je sada to?

Krijesnik 3: Mi smo dobri duhovi Slavenova doma.

Krijesnik 4: Šuti, mala!

Krijesnik 1: Brbljanjem ćeš na sve nas navući sile zla.

(Krijesnike u objašnjavanju zaustavlja skup mračnih glasova. Jedan od glasova izdvaja se svojom metalnom bojom koja močvaru presijeca poput oštrice mača:

- Čujte me... Čujte me, vi bjesovi, divovi, nakaze i zli duhovi!!)

Krijesnici: Jao, jao, jao...

Krijesnik 1: Čujete li ga?

Krijesnici (i djeca u gledalištu): Čujemo, čujemo!!!

Krijesnik 1: Zna li tko je to?

Krijesnici (i djeca u gledalištu): Ne znamo, ne znamo...

Krijesnik 1: To je Crnobog – vladar mračnih sila podzemlja!

Crnobog (urla svojim pomagačima): Danas vam naređujem novo zlodjelo!

Morana (grozna žena bubuljičava nosa): Mmmmmm, mljac, zlodjelo, mmmm,
jedva dočekah!

Krijesnik 1: Zla Morana.

Krijesnici: Čuvaj se, Slavene!

Slaven (primakne uho krijesnicima): Tko je Morana?

Krijesnik 2: Moranu nazivaju i Babom Rogom.

Krijesnik 3: Ona je Crnobogova najvjernija pomoćnica.

Krijesnik 4: Crnobog je okrutni vladar podzemnoga svijeta.

(Slaven i Iris su se uhvatili za ruke gotovo prestavši disati. I bjesovi su se primirili. Čekaju sljedeću rečenicu svoga gospodara Crnoboga.)

Crnobog (poskoči, glasom cvrči kao žeravica): I sami znate kakvo zlo se za nas sprema.

Zli duhovi: Znamo, znamo...

Crnobog: Sunčaničinu sinu Zoranu Svarog je uputio vile suđenice s bogatim darovima.

Morana: Nagradio je Zorana, baš ga je nagradio...

Slaven (upitno pogleda krijesnike): Tko je Svarog?

Krijesnik 1: Svarog je bog dobrote. Jači je od Crnoboga.

Krijesnik 2: Crnobog ga izaziva.

Krijesnik 3: Svarog ponekad ne prepoznaje Crnobogove urote.

Bjesovi i nakaze (vrište): Je, je, fuj, fuj, fuj, ma što fuj – stoput pljuj, pljuj, pljuj! **Crnobog:** Vile suđenice su Zoranu prorekle brojne potomke koji će sve ljude sa Sova planine odvesti u novu zemlju punu sunca.

Krijesnik 1 (Slaven): U Hrvatsku će ih odvesti.

Slaven: I u Osijek?

Krijesnik 1: I u Osijek, naravno...

Krijesnik 2: Ali, Crnobog će to pokušati spriječiti.

Krijesnik 3: Učinit će sve da ljude zadrži u ovoj močvari i na Sova planini.

Morana/Baba Roga (kriješti): Koga ćemo mi tada moriti?

Zlodusi: Kome ćemo tada biti zli?

(Zloće i zločice u vihoru nadvijaju ovaj mračni skup. Spiralnim tijelima podižu oblake uskomešane prašine.)

Crnobog (bijesno urliče): Što nam je činiti? Pitam vas: što nam je činiti?

(Močvara bruji ispunjena jekom jezivih glasova nakaznih stvorenja)

Zlodusi: Moramo ih zaustaviti! Nikamo se oni neće otputiti!

(Crnobog podiže uvis lijevu ruku, urlici jenjavaju, sve do potpune tišine.)

Crnobog (govori Babi Rogi): Tebi kao najzločestijoj, tebi kao najotrovnijoj,

dajem svečani zadatak!

Baba Roga (zadovoljno): Slušam pozorno!

Crnobog: Zatri trag Sunčanici, ne dopusti joj doći i proročanstvo Suđenica dano Zoranu neće se ostvariti!

Bjesovi (hvataju se u kolo i pjevaju): Zoran bez majke koja nad njim bdije za nas opasnost više nije!

Baba Roga (trljala dlakavu bradu): Crnobože, imam plan!

Zlice: Plan! Plan! Morana ima plan!

Morana: Dovabit ću vojvodu Zlomira.

Bjesovi: Treba dovabiti Zlomira.

Morana: Činima ću ga zaludjeti.

Bjesovi i ostale zlice: Hi-hi-hi... zaludjeti Zlomira...

Crnobog (glasno razmišlja): Zlomir će Sunčanicu uzdati u svoj dvorac i Zoran će ostati bez majke!

Morana (vije svojim haljinama): Hura!

(Morana načini nekoliko akrobatskih okreta unaprijed i unazad, podiže vjetar i uz fijuk poskoči visoko u zrak. Kako je od zemlje odskočila, pogled joj se prikuje uz dva

nepoznata stvorenja, Iris i Slavena. Lice joj se izoblicilo od užasa, a potom i bijesa. Kažiprst uperi u Slavena i Iris.)

Morana: Uljezi!

(Slaven nastoji biti brz. Snažno udara kamenicom o kamenicu. Dospjeva vidjeti bjesove kako se okreću prema njima dvoma i pripremaju za napad, a zatim ga obavija gusti dim. Iris ga drži za desni rukav, krijesnici drhture, a zlotvori se primiču i postaju sve bliži.)

3. U školi

(Slaven i Iris istodobno s nastavnicom ulaze u učionicu zemljopisa).

Slaven (zadihano): Dobar dan, nastavnice Šarčević!

Šarulja: Ma, gdje ste vas dvoje? Niste li se možda zaljubili? Vidi ih samo kako su blatnjavi.

Iris (važno): Mi smo upravo stigli sa Sova planine, i to pomoću dvije čarobne kamenice. Tamo je, znate, prava urota... no, ne brinite, mi smo za urotu na vrijeme doznali, na nju su nas upozorili krijesnici...

Slaven: Nastavnice Šarčević, Iris ne zna što govori.

Šarulja: Molim?

Slaven: Bili smo u knjižnici potražiti knjigu o planinskim visovima. Željeli smo Vas iznenaditi referatom na tu temu.

Šarulja: Je li? Tko bi rekao? I, koju ste knjigu posudili tako blatnjavi?

Slaven (izmišlja i laže): Znaite, knjigu možemo posuditi tek za dva dana. Danas smo je tek, kako se ono kaže...

Iris: Bezecirali!

Šarulja: Želite reći, osigurali. No, dobro, golupčići. Dakle, očekujem vas s referatom.

Slaven (za sebe): Škola je pravi odmor u odnosu na životne probleme.

(Kao podsjetnik, vide se likovi i čuju glasovi bjesova, Crnoboga i Babe Roge)

Slaven (za sebe i krijesnicima): Još kada bih se riješio Iris, škola bi postala mjestom odmora. Ljetovalište! Kopakabana!

(Jedan učenik na karti svijeta pokazuje Hrvatsku i Osijek. Iris počinje štucati. Šarulja joj rukom pokazuje neka napusti učionicu i Iris izlazi.)

Slaven (šapće krijesnicima): Karte svijeta nisu ništa posebno. Na njima čak nije ni ucrtana Sova planina, premda se njezino blato još uvijek suši na mojim trapericama.

Krijesnik 1 (iz ruksaka): Hajde, domaćine...

Krijesnik 2: I ti ćeš odrasti.

Krijesnik 3: Tada ćeš svima pokazati što i kako valja činiti.

Krijesnik 4: Čak i kako atlasu trebaju izgledati.

Krijesnik 1: Moći ćeš zaustaviti i Iris kada odluči sama otići.

Krijesnik 2: Kao što je otišla sada.

Krijesnik 3: Na Sova planinu.

Krijesnik 4: Bez tebe.

Slaven: Ne, to nije moguće...

(Začuje se zvono i razred se počinje komešati. U komešanju se pojavljuje Iris, u oblaku dima. Skamenjeno stoji i čvrsto drži čarobne kamenice. Lice joj odražava zbunjenost. Koristeći Irisinu zbunjenost, Slaven joj preotima kamenice.)

Slaven (bijesno): Ako želiš rat, imat ćeš ga!

Iris (šuti i zijeva): Ti si jedna razmažena bezobraznica. Ti si...

Iris: Stigla je. Vidjela sam je.

Slaven: Koga i gdje? Govori!

Krijesnik 1: Bila je na Sova planini...

Krijesnik 2: Vratila se kada su se bjesovi i zlodusi stali razbježavati.

(Prikaz močave i razbježavanja zloduha. Neki su se skrivali pod grmlje rakite, drugi u žilj topole, treći u močvaru, a Crnobog se pretvarao u maglu koja se zavlačila u gustu krošnju stare bukve. Magla je prekrivala bukvu sve dok je nije posve obgrlila. Crnobog je, ušuškan i prekriven maglom, zaspao i glasno zahrkao.)

Krijesnik 3: Čula je Crnobogov san.

Krijesnik 4: Vidjela je i kako se Baba Roga-Morana pretvorila u Babu Stanu, skupljačicu bilja s ruba šume Stanoče na Sova planini.

Iris: Brr... Grozna je to prilika... Ljeti stanuje u potpunoj tmini dubokog gliba. Ondje provodi vrijeme smišljajući zla ljudima.

Krijesnik 1: Često se prerušava u bezazlene starice i izgledom zavarava one koji o njoj znaju pravu istinu.

Iris: Takvu, prerušenu u skupljačicu bilja, posjetio ju je i vojvoda Zlomisir.

Slaven: Zašto bi je Zlomisir posjećivao?

Iris: Tražio je pomoć, neku čaroliju, kojom bi zaustavio noćna urušavanja svog neizgrađenog grada.

Slaven: I što mu je Baba Stana savjetovala?

Iris: Neka prinese žrtvu zlim duhovima.

Slaven: Kakvu žrtvu...

Iris: Ako bi Zlomisir oteo Sunčanicu i uzidao je u zidine Orlova Gnijezda, grad bi se prestao urušavati.

Krijesnici: Ako bi oteo Sunčanicu???

Iris (plače): Moramo nekako pomoći Sunčanici. Što ćemo učiniti, Slavene? Imaš li neko oružje? Ili druge čarobne predmete?

Slaven (ustaje i kreće prema razredu): Što je bilo, bilo je. Prestani plakati. Vratit ćemo se na nastavu...

Iris: A zatim?

Slaven: Zatim ćemo otići kućama, napisat ćemo zadaće, dobro ćemo se odmoriti i sutra, prije škole, krenuti za Orlovo Gnijezdo.

Iris: Č.R.?

Krijesnici: Časna riječ?

Slaven: Dajem ti riječ.

4. Odlazak u Orlovo Gnijezdo

(Sat otkucava podne. Slaven pakira ruksak i osim školskih knjiga stavlja čarobne kamenice, mobitel, čekić, uže, nekoliko udica, alkohol za previjanje rana, zavoj, zviždaljka i jedan nožić. Iris pokazuje kako je i ona ponijela nešto što bi im moglo biti korisno – MP3 player. Sakrivaju se u ulaz Slavenove zgrade. Drže se za ruke, posve ozbiljnih i zabrinutih lica, kucaju se kamenicama. Dok nestaju u maglenom oblaku, za njima još neko vrijeme odzvanjaju Irisine riječi: - Kamenice, ponesite nas u Orlovo gnijezdo, grad vojvode Zlomira... Pokažite nam put do Sunčаницe!)

Slaven i Iris leže na leđima, a oko njih su razbacani plastovi sijena. Čuje se rzanje, njištanje i toptanje teškim kopitima.

Iris (vrišti): Mi smo u spavaonici krave. Slavene, diži se, krenula je prema nama. Pojest će nas!

Slaven (doziva krijesnike): Pssst!

Iris: Što je? Zar su i oni zakazali? Gdje su tvoji kućni duhovi?

Slaven (ustaje na noge, s čekićem u rukama): Jedan-dva-tri-četiri-pet... Hop! (iskače iz zaklona i zamahuje čekićem)

Iris: Udari tu groznu kravu!

Slaven: Kakva krava? To je konj. Hmmm, nalazimo se u staji.

Krijesnici: hi-hi-hi...Ne bojte se, ni krave ni konji ne jedu ljude.

Iris: Pogledaj, konj ima tatoo.

Slaven (prilazi konju): To nije tatoo, nego biljeg... oblika slova Z.

Krijesnici: Z kao Zlomir.

Iris: Znači da smo u Orlovu gnijezdu.

Slaven (Iris i krijesnicima): Jeste li u stanju krenuti u izviđanje?

Iris: Možda sam nešto krivo shvatila? Zar mi ne izviđamo upravo sada?

Slaven: Svako izviđanje zahtijeva pomno planiranje.

Krijesnici: Ako zajedno krenemo obilaziti Orlovo Gnijezdo, obilaziti ćemo ga do sumraka.

Slaven (prigiba se zemlji i vrhom pruta skicira tlocrt Zlomirova grada): Razdvojimo li se, možda uspijemo proći neprimijećeno.

Iris: Ti kreni u desno krilo grada, a ja ću obići lijevo.

Krijesnici: Mi bismo kući!

Slaven (izvlači zviždaljku): Vrijeme povratka označit ću zviždukom.

Iris: Ništa ne brini. Na ovom istom mjestu bit ću i prije zvižduka.

(Sumnjičavo pogleda u smjeru Zlomirova konja. Konj zarže.)

Iris: Valjda me ovo čudovište neće pojesti.

(Rukuju se i kreću svatko u svom smjeru. Iris ponavlja: Neustrašiva sam... neustrašivo hrlim u u opasnost... neustrašiva sam...)

(Nakon nekog vremena, Slaven se vraća. Iz ruksaka vadi pustolovni zavežljaj, a iz zavežljaja čarobne kamenice. Skriva se u sijenu. Sumnja da ga je jedan od Zlomirovih pomoćnika pratio. Iznenada, po Slavenu počinju pljuštati udarci. Prije negoli se spretno izmaknu i zauzeo karataški gard prve kate, ispustio je bojni poklič. Tada je ugledao i svog protivnika - Iris kako žmireći maše grabljama.)

Slaven: Što ti je? To sam ja! Ili si možda i ti postala Zlomirova pomoćnica?

Iris (otvara oči, osvrće se, zamuckuje): Bjež'mo, bjež'mo...

Krijesnici: Tu je bio on...

Iris: Hranio je ovo čudovište... sigurno me vidio...

(Vrata su zaškripala, krijesnici završili, a iza otvorenih vrata promolilo se dnevno svjetlo i duga sjena Zlomirova pomoćnika. Iris se na protivnika obrušila svojim

primitivnim oružjem, a Slaven je, ne uspijevajući smisliti ništa učinkovitije, iz sve snage potegnuo Zlomirova konja za rep. U buci koju su proizvodili konj, pisak zviždaljke, cika krijesnika i Irisino zapomaganje, Slaven je uspio zakuckati čarobnim kamenicama. Osjetio je kako ga Iris hvata za ruku, a zatim i vrtoglavicu bestežinskog stanja.)

U Irisinoj kupaonici.

Slaven: Jao, sve me boli,

Iris (čuči uz kadu, žmiri): Ja bih svojoj kući, svojoj dragoj kućici!

Slaven: Aha... kamenice su ispunile tvoju želju.

Iris: Jesmo li stigli kući?

Slaven: Jesmo, jesmo, samo ne razumije kako smo se našli baš u kupaonici...

Krijesnik 1: Kako i ne bismo bili u kupaonici kada je cijlo vrijeme...

Krijesnik 2: Mislila samo na ovo mjesto...

Krijesnik 3: Kamenice ispunjavaju želju koja je jača od svih ostalih želja.

(Iris je posve pribrana, stajala je pred ogledalom i pomno promatrala svoj odraz. Okrenula se prema Slavenu i progovorila izvještačenim glasom kojim je valjda

imitirala mamu.)

Iris: Što kažeš? Misliš da bih trebala obuci onu crvenu haljinu?

Slaven: Mislim da se trebaš ubrzati ako želiš stići u školu!

Iris: Tako se ne razgovara s budućom zvijezdom!

Slaven: Zvijezdom?

Iris: Ja ću imati bend, vrlo popularan. Svirat ću na koncertima i mijenjati odjeću za svaki nastup.

(Slaven je još jednom zaključio kako zaista nikada neće razumjeti žene. Zatim je slegnuo ramenima i žurno se uputio prema izlaznim vratima. Iris se nije ni potrudila

sustići ga. Istodobno je mijenjala ukosnice, gladila nakostriješenu mačku Mazu i poravnavala odjeću. Povrh svega, pred izlaznim ga je vratima odgurnula u stranu i

požurila se prva istrčati na stubište. Slavena je zasmetalo što je Iris u svemu, čak i u nehatu, željela prednjačiti.)

Slaven: Halo, a zaključati?

Iris (pretražuje džepove): Nema ih.

Slaven: Koga nema?

Iris: Ključeva, koga drugog ne bi bilo?!

Slaven: Kako nema? Gdje si ih mogla staviti?

Iris: Joj, ostali su kod one nemani!

Slaven: Kakve nemani?

Iris: Znaš, kad sam se bojala da će Zlomirov konj pojesti, ja sam ga pokušala uspavati ključevima.

Slaven: Uspavati?

Iris: Onako kako to rade mađioničari.

Slaven: Znaš što? Konji ne jedu ljude, ali meni je doista žao što te Zlomirov konj nije progutao.

Iris: Barem bi pojeo pametnu osobu.

Iris: Aaaaa, moja pjevačka karijera je uništena... buuuu... Što ću reći mami? Priprijetila mi je: još jedan nestašluk i ništa od benda.

Slaven: Na žalost, to ćeš morati smisliti sama.

Iris: Sve što je teško moram sama.

Slaven: Ma što si teško učinila? Nemaš bend, a zapomažeš nad pjevačkom karijerom.

Iris: Tko je hipnotizirao konja? Sama samcata sam mu mahala pred očima.

Slaven: Znaš što? Imaš sve šanse da na tebi isprobam jednu brzinsku hipnozu.

Iris: O ključevima ću misliti drugi put. Nego, jesi li što otkrio u Orlovu Gnijezdu? Reci, što si vidio... Gdje si bio?

Slaven: U Zlomirovoj kuli.

Iris: Ma daaaaaj... Kakva je? Je li stravična?

Slaven: Ne znam. Uostalom, kakve to ima veze?

Iris: Ima li nekog nakita, ukosnica ili stvari za mene?

Slaven: Dosadna si! Zlomir čuva nešto puno važnije u tajnoj škrinji.

Iris: U tajnoj škrinji?

Slaven: Zatekao sam ga kada je u nju spremao odjeću za vjenčanje sa Sunčanicom.

Iris: Mhm... To je prava dragocjenost, odjeća za vjenčanje sa Sunčanicom.

Slaven: To nije sve.

Iris: Ne mogu vjerovati! Što je još u tajnoj škrinji?

Slaven: Vilinsko ruho.

Iris: To nam treba. Vilinskog ruha se moramo domoći.

Slaven: Da, ali sve je blago triput zaključano.

Krijesnici: Bravu može otvoriti ruka poštene i časne žene.

Iris: Znam i čije se vilinsko ruho čuva u škrinji!

(Slaven je sumnjičavo pogleda. Očekivao je još jednu Irisinu izmišljotinu. No Iris je umjesto izmišljotine nastavljala iznositi novosti koje je sama doznala.)

Iris: U najvišoj kuli Orlova Gnijezda pronašla sam vilu Milopojku.

Slaven: Ti si vidjela...

Iris: Što se čudiš? Vidjela sam ih obje, i Milopojku i Sunčanicu.

Krijesnici: Vila Milopojka je nemoćna bez svoga ruha.

Iris: Sunčanica ne želi poći za Zlomira, a Milopojka joj bez vilinskog ruha ne može pomoći.

Slaven: Dakle, Zlomir je vili Milopojki oteo vilinsko ruho? Kako, nije mi jasno? Koliko znam, vile su jako moćne i smrtnici im ne mogu nauditi.

Iris (ponosno izvadi MP3 player): Sve sam zabilježila! Uspjela sam snimiti Milopojkinu priču dok je tješila Sunčanicu.

(Nakon kraćeg pritiskanja tipki MP3 playera, crveno svjetlo je zasvijetlilo, a njih dvoje su sa zanimanjem osluškivali tužne tonove Milopojkina glasa.)

Milopojka (slabašnim glasom): Oduvijek sam se izdvajala od drugih vila po tome što sam bila prava skitnica. Moje sestrice su me molile neka ne lutam močvarom, a ja sam bila najsretnija upravo u svojim samotnim lutanjima.

Sunčanica: Draga Milopojko, znam kako je slobodno lutanje izazov. I ja sam mu se rado prepuštala. Tako me je Zlomir i ugrabio, ah, jadna li sam...

Milopojka: Jednog ljetnog jutra odlučila sam se okupati u jezeru. Tek što sam zaplivala i prepustila se čarima vode, na obali sam ugledala Zlomira gdje skuplja moje vilinsko ruho, a zatim kako i odmiče s njim.

Sunčanica: I tebe je, znači, uhodio?! Uzeo ti je ruho. Je li te i zarobio?

Milopojka: Nije bilo potrebno jer bez vilinskog ruha nemam vilinsku moć. Željela sam izbjeći prijekor svojih sestrica, odlučila sam sama povratiti ruho. Prikrala sam se Orlovu Gnijezdu i kada je pala noć ušuljala sam se u dvore. Tražeći ruho po dvoru pronašla sam tebe, Sunčanice. Bez vilinske moći nisam uspjela povratiti svoje ruho, nego sam sada bespomoćna zatočenica ove mračne kule u kojoj tugujem iz dana u dan bivajući sve nemoćnija, starija i slabija.

(MP3 player zakrči... i prekine producirati razgovor Milopojke i Sunčanice).

Krijesnici: Mi znamo kako se vila Milopojka može spasiti!

Krijesnik 1: Čarobna travka odoljen može joj snagu povratiti!

Krijesnici: Odoljen! Odoljen! Odoljen!

5. Crnobog prijeti

(Iris nestrpljivo poskakivala pred ulazom Slavenove zgrade. Nekoliko puta je pozvonila, a nakon toga ga je dozivala po imenu. Slaven dotrči i umjesto pozdrava, osvrne se oko sebe.)

Slaven: Sprema se velika frka.

Iris: Gdje?

Krijesnik 1: U Orlovu Gnijezdu?

Iris: Nisi valjda išao bez mene?

Slaven: Morao sam otići provjeriti je li Sedeslav organizirao potragu za Sunčanicom.

Iris: Sedeslav? Je li i on zloduhi lik iz Bezdana?

Slaven: Ma ne. Sedeslav je oduvijek brinuo o Sunčanici. Njega sam pratio kada sam se prvi put našao na Sova planini.

Iris: I? Iiiiiiii?

Slaven: I... od Babe Stane pokušao je doznati gdje se može naći biljka kojoj nitko ne može odoljeti.

Krijesnici: Odoljen!

Slaven: O odoljenu nije doznao baš ništa, ali...

Iris: Reci!

Slaven: Baba Stana je vraćala...

Iris: I?

Krijesnici: Zlomirova kula Sunčanicu krije, al' kneginjica više živa nije,

Orlovo Gnijezdo nad njom cvrsto stoji, i težinom svojom njezino mrtvo tijelo mori!

Krijesnici: Dižite se, vas dvoje.

Krijesnik 1: Sedeslav okuplja najhrabrije junake.

Krijesnik 2: Za borbu protiv Zlomira.

Iris (vrti rukama kao za boksacki napad): Kada krećemo? Kada borba počinje?

Slaven: Smiri se! Trebamo naciniti plan.

Iris: Meni, molim te, prepusti Zlomirovog konja! Kad ga raspalim po njušci, neće mu više biti do zastrašivanja!

Slaven: Lijepo sam ti rekao, konji ne jedu ljude!

Iris: Nećeš mi valjda reći da su od one travurine toliko narasli?!

Slaven: Ne čuješ me? Treba nam p-l-a-n!”

Iris: To ti cijelo vrijeme govorim. Kada ćemo u bitku?”

Slaven: Čekaj, nisi sve čula. Babu Rogu je nakon Sedeslavova posjetio Crnobog!

Iris: Ma nije moguće! I, što želi?

Slaven: Crnobog zna da je Sunčanica još uvijek živa.

Krijesnici: To nije dobro.

Slaven: Od bijesa čupa drveće s korijenjem, ruši planine, zaustavlja rijeke...

Iris: Ne mogu vjerovati! A Stana, ovaj, Baba Roga?

Slaven: Obećala mu je do sutrašnjeg jutra usmrtili Sunčanicu.

Iris: Znači, moramo uništiti i kolibu i Babu Rogu!

Slaven: To već neće ići. Na Sova planini nema više Stane i njezine kolibe.

Iris: Valjda je ostavila neki trag po kojem bismo je pronašli?

Slaven: Jedino ako znaš raspoznavati tragove i izgled sova.

Iris: Zašto?

Slaven: Zato što se pretvorila u sovu, eto zašto!

Iris: U sovu se pretvorila Baba Stana, ovaj, Baba Roga? Ali, kako?

Slaven: Zaculo se puf-paf i kolibe više nije bilo, a jedna je sovuljaga odlepršala prema vrhovima drveća.

Iris: Ti si, naravno, zapamtio kako je ta sova izgledala?

Slaven nije odgovarao.

Iris: Ne, ti, naravno, nisi zapamtio kako je ta sova izgledala i sada je ne možemo ni prepoznati, ni uloviti, ni zarobiti?

Slaven: Ako se ne varam, sova je imala tri uha.

Iris: Tri uha? Koja još životinja ima tri uha?! Krivo si vidio!

Iris je pogledala u Slavenova leđa. Iz nekog razloga, postalo joj je žao. Još uvijek je bila ljuta, ali se smirivala.

Iris: Nije kraj svijeta. Šuma je, naravno, puna pticurina, a mi tražimo sovu koja je lako prepoznatljiva. Gledat ćemo u njezina tri uha...”

6. Sat biologije

Spirogira (dramatično uzlazi u razred): Dobar dan, đaci! Gdje su redari? Kakva je to ploča?

Spirogira (vrti stranice imenika): Hmmm, evo jednog zgodnog učenika kojeg bismo mogli ponešto upitati. Slaven Lendić, je li tu?

Spirogira (skine naočale i zagleda se u daljinu): Dobro, Slavene, reci ti meni, kakva je ovo jedinica?

Iris: Iz oprašivanja, on to slučajno nije znao!

Spirogira: Molim lijepo, Tomićeva, jesi li mu ti odvjetnica?

Iris: Nastavnice Kovač, Slaven Lendić ništa drugo ne radi osim što uči biologiju. Zna o biologiji baš sve. Ja Vam to mogu potvrditi zato što s njim svaki dan boravim u prirodi.

Spirogira (u dva skoka dolazi do Slavena): Mladiću, ti pred ploču, a ti mlada damo, još samo jednu riječ i prošetat ćeš umjesto u prirodu, do ravnateljice! Jasno?

Spirogira: Ovako, ponovit ćemo elemente cvijeta, koje će nam ovaj mladi gospodin lijepo nacrtati na ploči.

(Slaven se prihvati krede. Na ploči predano iscrtava latice, listove, tučak i prašnike.)

(Objašnjava načine oprašivanja. Spirogira zadovoljno klima glavom.)

Spirogira: Ima li pitanja? Je li možda nešto nejasno?

Spirogira (govori Iris): Onda, buduća odvjetnice? Imaš li nešto za dodati?

Iris: Ništa ne bih dodala, ali bih postavila jedno pitanje.

Spirogira: Je li, je li? Kakav nagli interes za predmet! Izvoli, mlada damo, radoznalo iščekujem tvoje pitanje.

Iris: Znate li, nastavnice, gdje raste biljka odoljen i kakva su joj svojstva?

(U razredu je nastao lom. Djeca su vrištala od smijeha, a Spirogira je lupala imenikom o stol. Kada je konacno zavladao mir, Iris više nije sjedila u svojoj klupi.)

Slaven (krijesnicima): Drznica... Dobro zna kako jedino ja mogu vidjeti njezino nestajanje. Lijepo je iskoristila gužvu i buku. Pobjegla je sama na Sova planinu. Drznica! Nije lega.

(Što se dalje zbivalo, lako je pretpostaviti: Spirogira je u tili čas organizirala potragu, a u potrazi su se uključili svi prisutni učenici. Točnije, gotovo svi prisutni učenici. Slaven je sjedio sam, uz otvoreni školski ruksak. On je znao kako je svaki pokušaj pronalaženja Iris bezuspješan. Iz razreda ne samo da je netragom nestala Iris, nego i njegove ljubomorno čuvane, čarobne kamenice.)

Spirogira (izlaže kako se treba ponašati u školi): Ako imate potrebu otići na WC-e, što ćete napraviti?

Razred odgovara u zboru: Dići ćemo dva prsta!

Spirogira: Što ćete još reći?

Iris: Ja sam se vratila.

Spirogira: Dobro, Iris, gdje si uopće bila?

Iris (jeca): Imala sam smrtni slučaj!

Spirogira: Oh, Bože, tko je umro?

Iris (kroz suze): Sunčanica. Zapravo, otrovala se jagodama...

(Zvono za kraj sata trgnulo je sve prisutne.)

Spirogira (tješi uplakanu Iris): Ipak, trebala si mi reći kamo ideš. Nema škole bez discipline. No, dobro, prestani plakati.

(Spirogira izlazi iz razreda, Iris prilazi Slavenovu stolu i odlaže kamenice.)

Iris: Evo, vraćam ih. Ionako nam više ne vrijede.

Slaven: Kako ne vrijede? Zar su izgubile moć?

Iris: Što im vrijedi moć kad je Sunčanica otrovana?

Slaven: Polako, Iris. Idemo redom. Što se točno dogodilo?

Iris: Čim sam pristigla na planinu ugledala sam onu glupu sovu. Naravno, nadlijetala je kulu u kojoj su zatočene Sunčanica i Milopojka.

Slaven: No, sova k'o sova... Ili je možda riječ o sovi oboljeloj od ptičje gripe?

Iris: Kakva gripa? Kakve ptice? Sovuljaga nije bila nitko drugi, nego Baba Roga. Prepoznala sam je po tri uha.

Slaven: Uh, na Babu Rogu sam potpuno zaboravio. I, što je učinila?

Iris: Promijenila je oblik i preobrazila se u bezazlenu staricu.

Slaven: To se od Babe Roga moglo i očekivati. I? Dalje?

Iris: Sve što se dalje događalo prenijeli su mi krijesnici. Vele, dobra bakica ponudila je Sunčanicu jagodama.

Slaven: Nije ih valjda otrovala?

Iris: Nego što! Sunčanica je ništa ne sluteći pojela jagodu, a dobra bakica prerušena u Babu Rogu, ponovno se preobrazila.

Slaven: U sovu?

Iris: U sovu! I odletjela.

Slaven: Zar baš nitko nije mogao pomoći Sunčanicu?

Iris: Milopojka je pokušava oživjeti.

Slaven: Kako? Može li bez vilinskog ruha?

Iris: Teško, jer nema vilinsku moć.

Slaven: Jesu li ti krijesnici rekli štogod o Zlomiru?

Iris: Uh! Zlomir ovo nije očekivao. Tužan je.

Slaven: Plače li?

Iris: Plače i razbija po Orlovu gnijezdu. Od straha sam pobjegla i ne kanim se vratiti na Sova planinu.

Slaven: Nema nam druge, moramo uzeti stvar u svoje ruke!

Iris: Ali što bismo nas dvoje mogli učiniti? Sunčanica je stradala, Milopojka je nemoćna, Baba Roga je opasna, a Zlomisir je lud od tuge za Sunčanicom.

Iris: Krijesnici! Imate li kakav prijedlog?

Krijesnici: U Orlujskoj zemlji nalazi se čarobna travka odoljen kojom je moguće oživjeti umrle!

Slaven: Hm, vrlo, vrlo zanimljivo. Odoljen, kažete?

Slaven: U tom čudnom svijetu jedino oružje koje nam preostaje je čarolija.

Iris: Znači, krećemo osloboditi Milopojku, vratiti joj njezino vilinsko ruho i poslužiti se vilinskom moći i čarobnom travkom odoljen!

Slaven: Točno! Milopojka jedina može pronaci travku odoljen i spasiti Sunčanicu.

Iris: Krijesnici! Jeste li spremni?

Slaven: Bitka nije završena sve do predaje!

Krijesnici: Čije predaje?

Slaven: Ne valjda naše. Jedino ako se Iris nije predala. Jesi li se predala?

(Iris je odmahivala glavom.)

Slaven (prima kamenice): Odustaješ?

Iris: Ti si bezobrazan. Ja nikada ne odustajem!

Slaven: Sigurno?

Iris: Sigurno!

Slaven: Č.R.?

Iris: Što ti je to?

Slaven: Časna riječ.

Iris: Pa, naravno. Č.R.

(Slaven ustupi Iris jednu kamenicu. Oboje duboko udahnu. Zalupaju i odlaze na Sova planinu.)

7. U dvorima kralja Orlujskoga

(Zlomir se doima tužnim. Glavu je uronio u Sunčaničin veo i ne primjećuje baš ništa. Za njega ne postoje Sedeslavovi vojnici koji opkoljavaju Orlovo Gnijezdo, ni Slaven koji mu za leđima otvarao tajnu škrinju, ni Iris koja mu maše pred nosom.)

U uglu svoje tamnice izdiše Milopojka – ostarjela, smežurana, posivjela. Slaven joj donosi vilinsko ruho i Milopojka već samim pogledom na ruho dobiva snagu. Iris joj pomaže u preodjevanju i Milopojka postaje sve jača.

Oснаžena Milopojka raskriljuje svoje vilinsko ruho, Slaven i Iris prihvaćaju njegove rubove i puštaju da ih obavije vilinsko okrilje. Svi troje polete, pod njima se izmjenjuju doline, rijeke, neka mjesta, gore, jezera i mora, kiše, sunce, oluje. Zaustavljaju se iznad jednog sivog proplanka).

Milopojka: Nalazimo se iznad dvora kralja Orlujskoga.

Slaven: Ovdje mora biti čarobna travka života!

Iris: Odoljen – biljka što liječi neizlječivo i oživljava umrlo!

Krijesnik 1: Odoljen!

Krijesnik 2: Tu je, pod nama!

Krijesnik 3: Na hridi iznad dubokog ponora!

Krijesnik 4: Svijetli i sjajem nas pozdravlja!

Krijesnici (uglas): Guja! Oprez, guja!

(Nad blistavim cvijetom odoljenom nadvila se tamna sjenka krilatog zmaja. Njegova zmijska glava plazi rašljasti jezik, razvija krila i ispušta zastrašujući krik. Iako slaba, vila Milopojka prilazi pobješnjelaj nemani, a gujino oko svake sekunde mijenja boju postajući sve crvenije i crvenije.)

Iris: Slavene, učinimo nešto!

Slaven: Raskrili Milopojkino ruho i dodaj mi čarobni luk.

(Iris iz dubine Milopojkina ruha donosi Slavenu čarobni luk.)

Slaven (pruža ruku i zateže tetivu luka): Stijelu, Iris!

Iris (više Milopojki): Milopojko, zaustavi vjetar!

(Slaven zaustavlja disanje, a Milopojka puše iz sve snage kako bi rastjerala i najmanji dašak vjetra. Slaven je naciljao i strijela je poletjela u smjeru gujina čela. Trenutak zatim, zemlja je ponovno uzdrhtala. Strijela je udarila guju, guja je udarila zemlju, a udarac njezina tijela zaljuljao sve unaokolo – oblake, planine i Milopojku. Uz mrtvu guju, klonula je i izmučena Milopojka.)

Iris: Pričekajte!

(Iris podiže Milopojkinu uspavanu ruku, oslobađa se vilinskoga ruha i trči prema cvijetu. Zaobilazi gujino beživotno tijelo i ubire cvijet biljke odoljen. Trčeći se vraća nazad pod Milopojkino okrilje. Iz pravca dvora kralja Orlujskoga dolijeće na stotine orlova, od njihovih krila stvara se vjetar. Milopojka prikuplja snagu, podiže okrilje i u njemu Slavenu i Iris. Svo troje odlijeću i spašavaju se od osвете Orlujskoga kralja i njegovih podanika – surih orlova.)

Gorski proplanak.

(Let se prekida nad gorskim proplankom i Milopojka slijeće, umorna i zadihana.)

Slaven: Moramo okrijepiti Milopojku.

Krijesnici: Gladna je.

Slaven: Čime bismo je mogli nahraniti?

Iris: Ako smo to učili iz biologije, ti si taj koji bi morao znati takve stvari!

(Udaljuju se, od lišća oblikuju košarice, beru maline, kupine i gljive. Ne primjećuju dolazak vila koje se okupljaju oko Milopojke, formirajući kolo u kojem će plesati, svirati i pjevati.)

Iris (prima se za sljepoočnice): Slavene, nešto čudno mi se događa.

Slaven: Znaš, i meni se nekako...

Iris: ... drijema...

Krijesnik 1: Sestrice joj vraćaju život. Pjesmom i plesom...

Krijesnik 2: Vilinskom vodom.

Krijesnik 3: Čarobnom pomasti.

Krijesnik 4: Napitkom života.

Milopojka (otvara oči): To ste vi, moje gorske sestrice! Zdrave bile, Smiljana, Mirta i Ružice!

(Pridiže se i sama pleše s vilama u kolu. Na kraju se rastaju).

Milopojka: Ostajte mi zdravo...

Vila1: Sestro mila!

Vila2: Svakako pođi!

Vila3: I opet nam dođi!

(Nestankom vilinske jeke, Milopojka se prenula. Pogledom traži Slavena i Iris. Ugledala ih je uz rub proplanka. Razbuđuje ih, smješta u rubove oprave, uzlijeću i kreću put Zlomirova dvora).

8. Zlomirov kraj

(Slijetanje u Zlomirov dvorac. Milopojka pritrčava nepomičnoj kneginji Sunčanici.)

Milopojka: Pripremite napitak od odoljena - čudotvorne trave života!

(Slaven i Iris prionjuju na sjeckanje i cijedenje čarobne travke. Milopojka izgovara nešto nerazumljivo (vilinsku izreku), otvara Sunčaničinu žilu i u nju ukapava sedam kapi napitka. Žurno se priprema na odlazak.)

Milopojka: Hoćete li moći dalje sami, junaci moji?

Slaven: MOći ćemo, pogledaj nas koliki smo!

Milopojka: Ako me ikada budete zatrebali, dozovite me u mislima!

(Zavijori ruhom, izvije se i nestane u obliku sunčeve zrake.)

Sunčanica: Milopojko, gdje si? Snivaš li i ti?

Slaven: Pssst, kneginjice, moramo žurno bježati.

(Sunčanica se uplašeno osvrće, ne uspijeva razabrati Slavena i Iris, ali zazire od njihovih glasova.)

Iris: Slavene, mi strašimo Sunčanicu... Ona nas se boji...

Slaven (otvara vrata tamnice): Mi smo za Sunčanicu čarolija!

Iris: Jednako kao što je Milopojka čarolija nama.

Slaven: Pritajimo se, nemojmo je plašiti!

Iris: Imaš pravo. Pomozimo Sunčanici neprimjetno.

(Sunčanica se iskrada iz kule i u njezinu podnožju susreće svoje podanike sa Sova planine – starinu Sedeslava, Mirnju, Prvana i Vilana. Za njom se tiho prikradaju Slaven i Iris.)

Sunčanica: Vjerni moji junaci, otkuda vi u Orlovu Gnijezdu?

Starac Sedeslav (ruke diže prema nebu): Hvala vam bogovi svjetla!

Mironja: Hvala i tebi, Živo!

Prvan: Hvala ti, Vide! I tebi Perune!

Starac Sedeslav: Vratili ste nam našu Sunčanicu za koju smo vodili ovu bitku!

Sunčanica: Kakvu bitku?

Starac Sedeslav: Tešku bitku, Sunčanice draga.

Mironja: Pokorili smo Orlovo Gniježdo...

Prvan: S njim i Zlomira.

Vilan: I sve njegove slugе.

Sunčanica (krikne): Zar je Zlomir pao?

Starac Sedeslav: Pao je, našom zaslugom!

Sunčanica: Joj, Sedeslave, što ste to učinili? Zlomir je bio više nesretan negoli zao!

Krijesnik 1: I njega je prevarila Baba Roga.

Krijesnik 2: Zlomir je samo želio sažidati grad.

Krijesnik 3: I živjeti sretno u njemu.

Krijesnik 4: A Sunčanicu je otrovala Baba Roga.

Krijesnik 1: Jagodama.

Krijesnik 2: Zlomir je patio.

Krijesnik 3: On je kneginjicu volio.

(Sedeslav je na sve načine pokušavao umiriti Sunčanicu, ali uzalud. Stoga su Mironja i Prvan donijeli nosiljku i na nju položili klonulu Sunčanicu. Dok je Sunčanica

jecala, Mironja i Prvan požurili su odnijeti je s ovoga tužnog mjesta. Iz staje se čuje rzanje Zlomirova konja.)

Krijesnik 1: Zlomirov konj.

Krijesnik 2: Ne ostavljajte ga.

Krijesnik 3: Grad se sve brže urušava.

Krijesnik 4: Oslobodimo konja.

Iris: Čekaj, Slavene, ja ću ga pustiti.

Slaven: Ali...

Iris: Ne bojim ga se više!

(Zajedničkim snagama otvaraju vrata i opraštaju se od konja. Konju oko vrata vise ključevi.)

Krijesnik 1: Ključevi!

Krijesnik 2: Ključevi!

Slaven: Iris, tvoji ključevi!

Iris: Zlomir ih je objesio konju o vrat kako bi ih uvijek nosio u boj...

Slaven: Možda je mislio kako će ga zaštititi?!

Iris: Bili su mu amajlija.

(Začuje se prasak. Orlovo se Gnijezdo urušava i nadalje. Tlo podrhtava. Iz pora donedavno neosvojive utvrde osipaju se zemlja i kamenje.)

Slaven: Ključevi, Iris! Uzmi ih... Čuješ li?

Iris: Neka... Neka mu ostanu. Hajdemo kući!

(Uzimaju Slavenov pustolovni ruksak, čarobne kamenice i njima složno zalupaju.)

9. Kod kuće

(Slaven u sobi sjedi za kompjutorom. Pod njegovim prozorom djeca igraju graničara.)

Borko (tri puta dovikuje isto): Hej, Slavene, dođi! Trebamo još jednog igrača!

Slaven: Sutra, danas ne mogu!

Mama (otvara vrata njegove sobe): Kako je bilo danas u školi?

Slaven: Dobro!

Mama: A biologija?

Slaven: Ispravljena!

Mama: Zato sam ti pripremila iznenađenje – divnu knjigu o planinskim visovima.

(Telefonsko zvono prekida mamino veselje i Slavenovu potištenost.)

Mama (pruža mu slušalicu): Za tebe je!

Iris: Javljam ti da je riješen problem s ključevima.

Slaven: Što si ovoga puta izmislila?

Iris: Nećeš vjerovati, ništa!

Slaven: Ne vjerujem.

Iris: Ozbiljno ti kažem, mami je došla prijateljica na kavu.

Slaven: I?

Iris: Sve sam lijepo priznala, a mama i prijateljica su se nasmijale. Rekle su da su u pitanju geni zbog kojih je i moja mama često gubila ključeve.

Slaven (jednom rukom drži slušalicu, a drugom prelistava knjigu o planinskim visovima): Sjećaš li se onog referata za Šarulju?

Iris: Joj, na njega sam potpuno zaboravila.

Slaven: Sjećaš li se, ipak?

Iris: Onog o planinskim visovima?

Slaven: Da, baš tog. Što kažeš, kako bi bilo kada bismo opisali sva mjesta koja smo preletjeli s Milopojkom?

Iris: Ja bih radije opisala događaje u dvorima kralja Orlujskoga!

Slaven: Psst, što ti je, Iris? Netko će te čuti! Sutra ćemo o tome, može?

Iris: Može.

Slaven: Hajde, pitaj me još nešto. Mami bi ovaj razgovor mogao biti sumnjiv.

Iris: Kad ćemo na Sova planinu?

Slaven: Od tebe nikada neće postati prava špijunka. Hajde, zdravo sad.

Iris: Baš si kompliciran.

Slaven: Hej!

Iris: Molim?

Slaven: Drago mi je što si riješila problem ključeva.

Mama (pojavljuje se na vratima): No, jesi li se napričao?

(Slaven je otvorio usta kako bi odgovorio. Pogledao je u maminom smjeru i zanijemio. Mama u rukama drži čarobne kamenice.)

Krijesnici (vrište iz pustolovnog ruksaka): Oprez! Uljez uništava blago!

Mama: Kakvo ti je ovo smeće?

Krijesnici: Uljez će uništiti blago!

Slaven (bijesno se zatrči prema mami): To su moje najveće dragocjenosti. Ne diraj ih, jesi li me čula?!

Mama: Ove kamenice dragocjenosti? Svašta! Kada bih udarila jednom o drugu, sigurno bi se razbile u mnoštvo sitnih kamičaka!

(Vješto izmiče Slaven. Iz sigurnog ugla sobe razdragano lupa i uzvikuje.)

Mama: Kuc, kuc! Kuc, kuc!

Krijesnici: U napad!

Slaven: Ali, ti si me učila da se tuđe stvari ne diraju...

Mama: Ovo nisu stvari, ovo je smeće... kuc-kuc...

Slaven: I da je svatko od nas osoba koja zaslužuje poštovanje...

Mama: Kuc-kuc...

Slaven: Jesi li čula za Crnoboga, bjesove i Babu Rogu?

Mama (smije se): To su priče za malu djecu, ha, ha, ha! Pokušavaš li me, možda, uplašiti?

Slaven: Upozoravam te, u rukama držiš čarobne predmete.

Mama: Ovo kamenje nazivaš čarobnim?

Slaven: Samo se ti smij. Ove te kamenice mogu odnijeti na Sova planinu.

Mama: Što si rekao? Mogu me odnijeti? Teleportirati? Ha-ha-ha... Gdje me to mogu odnijeti?

Slaven: Na Sova planinu.

Mama: Ooooo, krasno, besplatan godišnji odmor.

Slaven: Ondje bi te mogli dočekati bjesovi!

Mama: Jupiii, evo me, bjesovi! Spremite se, dolazim!

(Mama je ruke podignula visoko iznad glave i udarila jednim kamenom o drugi. Slaven je zatvorio oči. Očekivao je najgore. Međutim, soba je bila posve jednaka kao i prije, a mama se i dalje veselo smijala.)

Krijesnik 1: Tako prolaze oni koji ne vjeruju u čaroliju!

Krijesnik 2: Kamenice su u njihovim rukama nedjelotvorne.

(Slaven bez riječi sprema svoje čarobne kamenice i preslaguje pustolovni ruksak. Hrani svoju ribicu, a potom zaklap rastvorene udžbenike. Pere zube i priprema se za spavanje. Liježe, a sobom se čuju glasovi i razgovor krijesnika i pripovjedača iz prologa.)

Krijesnik 1: Sada, kada smo na kraju ove priče, još jednom ćemo ponoviti što je “jako važno”.

C: Važno je znati dobro slušati.

D: Slušati?

C: Tko dobro sluša, može čuti krijesnike, svoje dobre, kućne duhove.

A: A da bismo ih čuli, još je važnije nešto drugo, nešto najvažnije...

SVI: Što je najvažnije?

A: Vjerovati u nemoguće!

B: Oni koji vjeruju u nemoguće, s nama su bili u zaboravljenom svijetu.

C: U svijetu bez televizora, računala i mobitela.

D: U dobu u kojemu se pisalo pismom koje više ne poznajemo.

A: Na prostoru nastanjenom snažnim, hirovitim, tvrdoglavim i razigranim bogovima...

B: ... orlovima, sovama, vilama i čarolijama.

C: I sve što smo činili, pratili su oči naših...

SVI: Krijesnika – čuvara ovog kazališta!

Slaven: Meni je važno i jedno obećanje.

Krijesnici: Kakvo obećanje?

Slaven: Da ćete vi - moja tajna, i nadalje ostati tajnom!

Krijesnici: Hoćemo! Posve sigurno.

Krijesnik 1: Sada ćemo se tiho iskrasti.

Krijesnik 2: Milopojka će zapjevati.

Krijesnik 3: I prisutne uspavati.

Krijesnik 4: A kada se probude, mislit će da su sve ovo sanjali.

POPIS LIKOVA

Glavni likovi

Slaven Lendić – učenik šestog razreda. Bavi se glumom, računalima i čitanjem pustolovnih knjiga.

Treniranje karatea zamijenio je satovima gitare. Živi u Osijeku, na Sjenjaku

Iris Tomić – trenira plivanje i rado crta. Još uvijek ima velikih problema u pisanju naliveperom. Skuplja ukrase za kosu. Svira klavir i uči francuski. Živi u Osijeku.

Sunčanica – kneginjica koja živi na Sova planini. Zoranova majka.

Krijesnici – dobri duhovi koji žive u poljima i ima ih uz svako selo. Bore se protiv zloduha. Krijesnici zloduhe sačekuju na raskrižjima. Zadržavaju ih sve do prvih pijetlova, a zatim se hvataju u koštac sa zlodusima. U pravilu su jači od zloduha i redovito ih svladavaju.

Sporedni likovi

Nastavnica povijesti – Višnja Marković, poznatija pod nadimkom Višeglava. Osim po nadimku, prepoznatljiva je po crvenoj čupavoj kosi, zelenom okviru metaliziranih naočala i posebnoj bilježnici u koju zapisuje prijestupe i sve ono što bi učenici najradije zaboravili. Kako je uvijek upućena u sva zbivanja, mnogi vjeruju kako zaista posjeduje više od jedne glave i više od dva oka.

Nastavnica biologije – Ljiljana Kovač, zaslužna za Slavenovu jedinicu „iz oprašivanja“, a time i za sva buduća zbivanja s krijesnicima. Vrlo je stroga i dosljedna. Učenici je nazivaju Spirogirom zbog njezine sklonosti složenosti, nitastoj algi o kojoj posebno rado drži predavanja. Voditeljica je skupine mladih biologa

Nastavnica književnosti – omiljena nastavnica većine učenika je Sanja Škeva, nastavnica književnosti. Voli biti dotjerana, a djevojčice je imitiraju. Iris već dugo želi prsten jednak onomu koji nastavnica Škeva nosi na svojoj desnoj ruci. Nije je još pitala koji miris upotrebljava, ali o tom pitanju razmišlja vrlo ozbiljno.

Nastavnica zemljopisa – Maricu Šarčević učenici oduvijek nazivaju Šaruljom. Sada je pred mirovinom, ali još uvijek vjeruje da naš planet moramo dobro poznavati kako bismo ga voljeli na pravi način.

Teta Nada – Slavenova teta. Čuvala ga je u vrijeme kada je Slaven pohađao vrtić. Nadarena je za pamćenje poslovice, recitacija, ali i događaja iz Slavenova najranijeg djetinjstva. Osim poslovice, razlikovala se po tome što je Slavena oduvijek doživljavala odraslim.

Slavenova mama

Irisina mama

Djeca iz razreda

Sporedni mitološki likovi

Avari – pripadnici divljeg mongolskog naroda koji su se za vrijeme Prvog avarskog kaganata (područja avarske vlasti) rasprostirali od rijeke Don do Podravine. Njihovo je područje obuhvaćalo i sjeverna područja današnje Hrvatske.

Bjesovi – Crnobogovi pomoćnici, nerazdruživi od jedova. Dok bjesovi straše ljude, jedovi im žele oduzeti život.

Baba Roga – naziva se još Mrzlina, Morena, Morana, Baba Jaga, Baba Zima. Ljeti je lijepa djevojka koja traži nemoćne i nejake žrtve koje će otimati zimi. Suradnica je Crnoboga Troglava. Stanuje u Bezdanu u Morin domu. Predstavlja zatorne sile zimske prirode.

Crnobog – vladar Bezdana (ili Trtara). Sudac je onim dušama koje su za života bile u okrilju Krivde i Nepravde. Ljudi su mu iz straha prinoseći žrtve ili ga zazivali da ih poštedi nesreće. Kada sudi, uvijek se pojavljuje u plamsajima plamena u kojima i nestaje.

Suradnice su mu Mržnja, Nesloga i Kavga, a dvorjanici Podvala i Laž, Krađa i Nepravda, Pakost i Zloba. Moć crpi iz Mračnog jezera i Pratame.

Gurko – duh, izumitelj oranja. U starih je Prusa bio ratarsko božanstvo. Običavali su mu postavljati kipove ispod golemih hrastova. O vršidbi bi mu kip oblačili u kožu od prinesene žrtve.

Kečizube – malena šumska bića koja odlikuju veliki zubi i prodorne oči. Kada očima prostrijele putnika, on pada, a one *keze zube, raspomame čeljusti* i kidaju se od smijeha.

Krivomjeri – nevidljiva bića od kojih se po poljima vide samo plamičci njihovih svjetiljaka i čuju zvukovi lanaca koje vuku za sobom. Mernek i Inđeler su dva krivomjera koja se često spominju u narodnim predajama.

Leteća guja – kći Orlujskoga kralja. Živjela je na strmoj hridi čuvajući travu života i njezin rujni cvijet.

Milopojka – vila kojoj je Zlomir ukrao ruho za vrijeme njezina usamljeničkog kupanja na jezeru. Bez ruha je izgubila vilinsku moć, mladost i snagu.

Orlujski kralj – kralj zemlje orlova koja je odijeljena nevidljivom međom od ostalog svijeta.

Ovasar – pojavljuje se u obliku čovjeka, ali je velik kao hrast, nalazi se uz vodu u mlinovima i po pustim mjestima.

Paklenjak – povezuje ga se s mitskim *Paklenjakom* (Pokola) koji je u trojstvu s Perunom i Potrimbom bio vrhovno božanstvo (Perun je bog gromovnik, Potrimba bog žetve, a Pokola, Paklenjak zloduh podzemlja). Živio je u udubini *svetog duba*, imao je žarovito lice i rasplamsale vlasi. Pred njim su stajale tri lubanje: čovječja, konjska i bikovska.

Perun – bog gromovnik, vlada zemaljskim nebom, zemljom, zrakom i oblacima. Nazivan je još Daždbog, Strilbog, Porin. Naoružan je gromovima, munjama i vatrenim strijelama. Osvetnik je krive zakletve.

Prvan – miljenik vila i kneginjice Sunčanice. Pripadnik naroda sa Sova planine.

Rusalke – vodene vile u koje se pretvaraju duše svojevoljnih utopljenica. Žive u vodenim dubinama u skupinama po tri, sedam, devet ili jedanaest. Zimi rijetko izlaze na površinu vode. Ljeti borave u krošnjama, a noću plešu na čistinama, posebno u noći mladog mjeseca. Gdje su plesale ostaje krug spaljene trave koji nikada više ne ozeleni. Smijeh im je poguban za one koji ga čuju, posebno za muškarce. Njihova godišnja proslava je nakon Duhova kada izmamljene proljećem napuštaju vodena obitavališta. Prema drevnom običaju, čast im se odaje povezivanjem grana raznobojnim krpicama.

Srdan – pripadnik naroda sa Sova planine. Zbog ljubomore na Prvana, Srdan je sklopio savez s Vodanom. Naposljetku se pretvorio u vukodlaka protiv kojega su se borili Iris i Slaven.

Svarog – prabog, Staribog, Stari Vid, Svarun. On je Praotac i Tvorac. Stanuje na sedmom, najvišem nebu te je nazivan i Višnjibog. Vrhovni bog svih bogova dobra.

Svevid – blagi bog nebeskog kruga i blagog sunčanog svjetla koje oživljuje prirodu. Ljubimac je oca Svaroga. Nazivali su ga i Vid, Vido, Sutvid, Jaki Vid, Jakibog, Svanimir. Svevidov kip sastoji se od stupa sastavljena od tri dijela: gornji dio predstavlja Nav s bogovima, donji dio Bezdan s Črtom, a srednji dio svijet s ljudima. Svevid ima četiri glave kojima gleda na sve strane svijeta, u ruci drži rog obilja, a za pojasom mu se nalazi mač. Uz njega je njegov vjerni konj poznat kao Krilas, konj gatalac. U samom podnožju nalazi se šesteroruka neman koja pridržava stup.

Šarkanj – životinja koja postaje od starog soma ili zmijske. Leti kao debela zmija, najčešće prema oblaku koji mu je zamjena za konja. Riga vatru, stvara jak vjetar i ima dug rep. Kada se Šarkanj spusti iz oblaka, postane čovjekom. U nekim legendama na Šarkanju jaši Gromovnik.

Trebun – bog vršidbe, voda i ribarstva (Potrimba, Prvin). Sunčano božanstvo u proljetnom jednakonoćju u Hrvata. Oko glave je ovjenčan klasjem, osobito kada se prikazuje u liku Triglava. Posvećene su mu riba i zmija.

Vida – Svarogova žena, zaštitnica vjerenika i bračne sloge. Svarog je naziva Boženom i Prijom, poznata je i pod imenom Višnje koja sjedi s prstenom u desnici uz bok starome Vidu.

Vile – nadaravna ženska bića.

Vodan – zao vodeni duh, gospodar voda i vodenih vila. Optočen je vodenim lišajevima. Umjesto ruku ima grane, a umjesto kose na glavi mu rastu crveno-smeđa vlakna nalik na sitno žilje. Ondje gdje mu se dotiču s tijelom, lijepe se uz široka i jaka pleća. Žarkocrvene oči obrubljene su mu širokim kolutovima. Boji se bijeloga luka, a može sviralom dozvati kišu.

Nazivaju ga još Vodenjak, Atermant, Vodeni čovjek i Vodboj. Vodenih duhova ima mnogo, ali je samo jedan njihov kralj, Vodan. On živi u staklenom dvorcu pod vodom i tamo mu služe oni koji su odvučeni na dno.

Ušušur – zeleni vilenjak, zeleni čovjek, obrastao mahovinom, živi na dnu riječnoga vira privezan lancima.

Vukodlak – vukodlacima postaju zli stvorovi nakon smrti ako im grob nije proboden glogovim kolcem užgana vrha. Vukodlakom mogu postati i živi ljudi kada se za vrijeme sna opašu remenom. Tada napuštaju svoje tijelo i posvećuju se lovu na ljude i životinje. Vukodlaka se može svladati glogovim kolcem ili uz pomoć krijesnika. Strahuje od crnoga vranca bez biljega (lise), kao i od pijetlova pjeva. Ako ga se svlada nakon kukurikanja prvih pijetlova, može se dogoditi da se svladana vukodlakova duša više ne može vratiti u tijelo. Tada ljudi nalaze vukodlakovo tijelo mrtvo u postelji.

Zlomir – Sunčaničin udvarač i tamničar. Graditelj Orlova Gniježda, utvrde koja se nakon Zlomirove pogibije svakodnevno urušava.

Zoran – Sunčaničin sin, obdaren brojnim darovima vila suđenica. Prema proročanstvu, trebao bi povesti ljude u svijetlu zemlju (današnja Hrvatska).

Živa – božica života, daruje život, rodnost i plodnost. U okviru Živinih životnih radova bile su još pjesma, svirka i glazba, jer Živa je vedra, bodri i oživljava u tuzi i radosti. Živi su se utjecale nerodilje kako bi izmolile roda i ploda. Nazivana je i Donjom Gospom. Oprečna je Morani koja oduzima život.